

Sed desinitam, dicis, doleo senectutem meam: qui debueram liberos meos potius antecedere, ne in laboribus remanerem. Quando de spiritualibus bonis quodcumque tractatur, nihil est omnino de carnalibus ante oculos proponendum. Ego tibi melius profiteor evenisse: qui non carnalem, sed spiritualem circa te confidero felicitatem. Tu te dicis de pignoris tui obitu in senectute confectum: ego e contra probo sublevatum. Senectuti tuae amputavit Dominus magis sollicitudinem, quae torquebat de viva filia ne periret. Melius utique nunc mortuam saeculo credis esse apud Deum vivam, quam hic vivam mortuam. Gaude tibi quod filiam Christianam mereberis sequi: quam secutus, in caelo gaudeas rursus amplecti. Non te deservit, sed praecessit. Misisti nutrimenta tua Christo. Si luctum horrueris, & te obtulisse pignus Deo deputari poteris. Secundum votum tuum habe post Abraham, si non potes primum: ut quod ille non dubitabat offerre, tu saltem videaris de sublato gaudere. Ab illo Dominus postulavit, a te tulit: ille iussioni paruit, tu voluntati consentias. Illam per illicitam legem naturae probavit tibi devotum: te saltem per licitam conditionem mortalitatis annotet religiosum. In qua parte Christianum te poteris approbare.

Erubescat incredulitas nostra: quae nec cum gentilibus Deo vult esse subiecta. Communis est nobis cum illis exitus mortis: & dolores illorum superamus doloribus nostris. Quid ageremus, si peculiare aliquid exigeretur a nobis? Quod ad dedecus nostrum pertinet: gentiles dolores saepe contemnunt, cum non ad promissa caelestia, sed ad penas tartari rapiantur: & nos plangimus euntes ad caelum? Considera, Christianus talis quid merebitur deinceps: qui nec imitari contendit exempla sanctorum, nec contemptum habere gentium? Illi luctus desperando despiciunt: nos & sperando despiciere non conamur. Illi servire intrepidant filios suos mortalibus tradunt: & nos Deo nostro simul & suos liberos, & nostros liberandos dimittere sacrilega mente cunctamur: quasi tutius apud homines iudicemus magis quam penes Deum condemnari. Aliquem filiorum Christiani nolunt vel gratulatione sua deducere ad bona: gentiles tradere non cunctantur ad mala.

Postremo vel cum ipsa felicitate nostrorum morientium cogamur animum flectere: ne desideris eorum desideria nostra incipiant reluctari. Esto religiosus, vel voto ejus quae evasit, si non potes tuo. Exulta, quia placuisse cognovisti tui participium sanguinis Christo: maxime quod de occasione debeas tolerare Domini voluntatem: cui non potes contradicere. Et cum sit omnibus communis hic casus: vanus dolor est, qui nec primus videtur esse, nec solus.

Sed dicis: nullus me de mea desolatione mentis angor exulcerat: sed pro derelictis parvulis morientis humanitatis affectus impulsat. Nec licet commoveri animum Christianum, ne contra Christi imperia reluctetur. Quid interest quando-cumque & qualescumque filios dimisisse: quos jubemur a Domino causa devotionis odisse? Melius nunc salvam animam suam moriens dereliquit in pace: ne in persecutione dimittere cum suo interitu non valeret. Ipsi auxiliabitur in mundo: quorum matrem habet in caelo. Et qui matri subvenit, & filiis certe succurret.

Postremo vide, si aliquid debeat dolori concedi, ubi sine aliquo remedio potest animus fatigari. Sapienter debet dolere qui dolet: ne perdat sine causa quod dolet. Nunc autem contra luctum sumenda sunt arma: ut spes nostra possit habere victoriam. Principaliter quod voluit Deus suscipere gratulemur. Deinde quia hoc nobis in mundo commune est: additur privatim peculiare nostrum, quod ad requiem deducamur. Sequitur consummatio omnium gaudiorum, quod in resurrectione invicem nobis Domino reformante, reddemur: quod Apostolus pollicetur: Nolo vos ignorare fratres de dormientibus: ut non contristemini, sicut & ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quia Christus mortuus est & resurrexit: ita & Deus eos qui dormierunt in Christo, adducet cum illo. Haec tibi Benedicte pro charitate communi transmissi. Ceterum scio te valere, alios consolari. Tunc te orbitas non inveniet penetrabilem, si alios contra illam non cesses armare.

CENSURA EPISTOLAE SEQUENTIS.

Haec in quibusdam exemplaribus inscribitur ad Oceanum,

verum homiliarum more desinit. Sapiens eundem authorem, cuius est superior Epistola, quippe nec eloquens, nec erudita, nec ullo modo spirans pectus Hieronymianum.

AD OCEANUM DE FERENDIS
opprobriis hortatoria.

DIVERSORUM opprobria, tribulationes multiplices, quibusdam insidiantibus, te sustinere cognovi. Cujus rei causam non tantum, si haec refellas, doleo, quantum gratulor, si libenter excipias: in hoc enim in nobis Christi ostenditur fides, timor cernitur, manifestatur mors, si opprobriis & tentationibus pro suo nos granter amore subjugemus. Nec hoc nobis contrarium debet esse, sed gratum, pro eo vel parva perpeti, qui majora pro nostra salute perpessus est: praesertim cum sciamus regnum caelorum non sine variis tentationibus adipisci: ut scriptum est: Oportet nos per multas tribulationes introire in regnum Dei. Si ergo per multas tribulationes, quibusdam caelestis regni aditus aperitur: illis utique clauditur, qui nolunt sustinere vel paucam.

Oportet ergo nos diversa tentationum genera aequo animo perpeti, per quae nobis caelestis jaeva promittitur aperiri. Beatus Apostolus Jacobus nos hortatur & docet, quales in tribulationibus esse debeamus, cum dicit: Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis. Unde satis praeposterum & contrarium est, nos in hujusmodi rebus molestia aliqua fatigari: in quibus gaudium potius jubemur habere, quam luctum. Et alibi idem Apostolus dicit: Beatus vir qui permanet in tentationibus: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. Vide ergo quantum homini tentatio proficit: per quam beatitudinem consequitur & coronam. Sed illud intelligendum est cum ita dicit: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. Illos, inquit, probatos, & ab his Deum diligere, qui ob nominis ejus causam in tentatione perseveraverint, quibus merito corona promittitur: illos vero reprobos & nullius vitae praemio dignos, quos nulla tentationum causa vexarit.

Quapropter & nos gaudere in tentationibus oportet, & portare debemus, per quae & probati aeternae vitae praemio coronemur. Hoc etiam ipse Dominus in Evangelio suo declaravit, dicens: Beati estis cum vos maledicent, & persecuentur: & dicent omne malum adversum vos propter justitiam. Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis. Quis ergo post hujusmodi vocem tentari se non sinat? Quis ab hominibus persequi se justitiae causa non optet? Quis non tribulari velit? Quis se non maledicere desideret: ut mereatur Christi voce laudari, & caelestis copiosae mercede munerari? Utinam ob Domini mei nomen atque justitiam cuncta infidelium turba ne persequatur & tribulet. Utinam in opprobrium meum solidus hic mundus exurgat: tantum ut ego merear a Christo laudari: & suae pollicitationis sperare mercedem. Grata itaque & desideranda tentatio est, cujus praemium speratur a Christo in caelo: nec maledictio gravis est, quae divina laude mutatur. Sustineamus ergo nos paululum in hac vita tentari: ut aeternam postmodum possimus pro temporali capere tentatione mercedem.

Hominum quoque opprobria detractionisque patienter & leviter toleremus: ut Domini laudibus digni esse possimus. Nam si humanam laudem quarimus, divinam amittimus. Quisquis enim ab hominibus laudatur, culpatur a Christo, sicut scriptum est: Vae vobis divitibus, qui consolationem vestram habetis. Vae vobis qui saturati estis, quia esurietis. Vae vobis qui ridetis & gaudetis nunc, quia lugebitis & flebitis. Vae cum benedixerint vobis omnes homines. Vide ergo quam gravis & molesta sit humana laudatio, cui ita Dominus comminatur. Homines enim animales atque terreni, non nisi quae temporalia & terrena sunt, diligunt: & quae diligunt, haec laudare videntur. De illis scriptum est: Omne animal diligit simile sibi: & sic omnis homo secundum genus suum laudat opes, epulas, & divitias, & eos qui pretiosis & mollibus gloriantur in vestibus, quae omnia lex sancta prohibet atque condemnat.

Eos vero qui dilectione & timore Domini cogente, abiciunt haec omnia, & sanctos secundum legis ordinem se exhibent, irridet atque subannant, infelices atque miseri

suorum malorum nimietate cecati: quibus non sufficit quod propria nolunt lugere peccata, adhuc insuper eos qui lugere videntur, irridet: & in subannationem habent, quos debuerant imitari. Sed venit tempus ut eorum risus vertatur in luctum: quibus nunc noster planctus est risus: & ut se fuisse divites luceant, qui nunc Christi pauperibus impudenter insultant. De quibus scriptura dicit: Tunc stabunt iusti in magna constantia adversus eos qui se angustia vererunt: & qui abstulerunt labores eorum. Videntes turbabuntur timore horribili: & subitaneae insperatae salutis dicent intra se penitentiam agentes, & praee angustia spiritus gementes: Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improprietatis. Nos insensati, vitam illorum aestimabamus insaniam, & finem eorum sine honore. Quomodo ergo nunc computati sunt inter Filios Dei, & inter sanctos fors illorum est? Ergo nos erravimus a via veritatis: & iustitiae lumen non luxit nobis: & sol non est ortus nobis. Lassati sumus in iniquitatis via & perditionis: & ambulavimus in solitudines difficiles, dum viam Domini ignoravimus. Quid profuit nobis superbia nostra, aut divitiarum jactatio quid contulit nobis? Transierunt omnia ista tanquam umbra.

Si haec nunc gloriosi & divites lugerent, & qui alios irridunt, dum tempus est & ipsi se flerent, non necesse haberent eo tempore gemere, quo nullus jam gemitus stetit, quae proficiet. Cujus temporis indicium beatus Apostolus Jacobus cernitur memorare: dum divites ut in praesenti se luceant, hortatur & commonet, dicens: Agite nunc divites: plorate ululantes in miseris quae advenient vobis. Divitiae vestrae putrefactae sunt: & vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurum & argentum vestrum eruginavit: & erugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Epulati estis, & in luxuriis nutritis corda vestra in die occisionis. Sciebat enim quod quisquis se in praesenti tempore flester, in futuro non feret. Hoc & ipse Dominus dicit: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Qui lugent, inquit, hoc tempore, ipsi postmodum consolabuntur a Christo. Ridetibus vero dicitur: Vae vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis.

Sed ne quis putet quod Dominus generaliter omnibus ridetibus comminatur, cum alibi dicat scriptura: Vir autem sapiens tacitus ridebit. Est ergo sine crimine risus, & est risus in crimine. Sapiens risus, nihil in se criminis habet. Ille vero indignus est, qui sanctos & eos qui se Deo exhibent, irridet: de quo dictum esse puto: Qui irridet inopem, ad iracundiam provocat eum qui fecit illum. Sed quis est iste inops, cujus subannationis causa Dominus provocatur ad iram: nisi ille qui humanas terrenaeque opes idcirco contempsit, ut illi placeret pauper, cui difficile opulens placere potuisset? Merito illis irascitur Dominus, qui propter se pauperem factum irridere non metunt. Irridebant enim scribae & pharisaei Christum, quia divitias contempserat: sicut scriptum est: Haec audientes scribae & pharisaei, qui erant avari, irridebant eum. Habemus & nos scribas: habemus etiam pharisaeos: qui nunc discipulos Christi spernentes divitias, irridet: sicut illi irriserunt Dominum ac magistrum.

Sed dicendum est eis, quod tunc temporis dictum est illis: Vos estis qui justificatis vos coram hominibus. Quod enim hominibus altum est, abominatio est apud Deum. Non oportet ergo nos quorundam risu vel subannatione terri, cum etiam ipsi Dominum a talibus non ignoremus irrisum: sed exultare potius & gaudere debemus, si & nos illa omnia quae Dominus noster ante pertulit, perferamus, recepturi etiam pro ipsa subannatione mercedem. Quia nihil est quod nobis pro Christi nomine sine praemio irrogetur. Vide ergo quam beati sint atque felices, quibus etiam insipientium risus proficit ad salutem. Ita enim Dominus diligentes se diligit, ita se timentes honorat: ut nec irrideri eos grauitio sinat: quibus & pro subannatione retribuit ultionem.

Haec igitur tu sapiens sanctaque anima vide, ne insipientium & infidelium fabulis terrearis: quod minus ea quae sunt legis, facias. Neque enim de gehennae ignibus nos hominum fabulae poterunt liberare vel risus: sed Christi timor atque justitia. Nolo te nec in hac parte confundi: si tibi pro Christi nomine vel opere, a perituri & vanis hominibus derogetur: quibus & interitum felicitas praestat. Sed gaude potius & letare, sciens tibi repositam etiam pro ipsa derogatione mercedem. Nam satis iniquum & impium est, si tu tibi pro ejus

nomine nec detrahi patiaris, qui propter te tanta perpessus est. Quam vero grave sit pro Domino non sustinere omnia, quae advenerint in hac vita, sive damna, sive derogationes, suspiciones, detractiones, vel caetera, quando ille cum Deus & Dei Filius esset, pro tua salute opprobria hominum injuriasque sustinuit? Valde ab eo alienus est, qui nec detractiones saltem sustinere contentus est. Nam quomodo eum amare dicimus, si pro eo nihil sustinere parati sumus?

Quod si in nobis est ipse vera dilectio, quaecumque pro ejus nomine, quamvis gravia, irrogetur, exigua censemus, & dicimus: Parva sunt ista quae patimur: majora ille pro vita nostra pertulit. Nihil nobis dignum pro ejus nomine irrogatur. Quod si sententiae ipsius memores sumus, intellegimus. Ait enim: Non est discipulus super magistrum: nec servus super Dominum suum. Si patremfamilias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus? Et nos ergo si discipuli, si domestici Christi sumus, debemus opprobria, detractionesque amplecti, & sustinere libenter: & aequo animo ea omnia ferre, quae pro nobis magister & Dominus pertulit noster.

Qui vero haec sustinere non vult, nec discipulum ejus se depromat esse, nec servum, nec filium, nec domesticum. Ille enim innocens, immaculatus, intactus, in quo nulla potuit peccati macula reperiri: de quo Propheta praedixerat: Qui peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore ejus, pro nobis sacrilegis & peccatoribus & aeterno supplicio mancipatis: tanquam atrocissimus reus ab iniquis iudicio sistitur, flagellis caeditur, sputaminibus irridetur: & nos propter eum confundimur erubescere, qui propter nos tanta perpessus est: Ille enim pro salute nostra dorsum verberibus, sputaminibus faciem, maxillas palmis, non confunditur parare: & nos pro eo leve etiam confundimur audire convitium: Gaudeamus potius & letemur, si pro tam magnis ejus & pro nostra salute passionibus vel parva sustineamus.

Ceterum quae spes nobis est, si ob eum audire blasphemiam, aut sustinere confundimur: qui nostri causa de caelis descendit ad terras, & ut nos exaltaret, humiliavit se? Et cum immortalis esset, mori contentus est: ut nos ab aeterno mortis laqueo liberaret. Coronatus est spinis, ut nos qui ante spinei & infructuosi steteramus, fructum bonae arboris apportaremus. Felle & aceto potatus est: ut in nobis jam nec fellis amaritudo, nec aceti esset asperitas. Filius hominis factus est, ut nos filios Dei faceret. Vide ergo si pro isto confundi debemus aliquid sustinere. Verè illa est anima felix & angelis aequanda, quae pro nomine & opere Christi, tanta quanta pro nobis ille sustinuit, voluerit sustinere.

Ceterum grande periculum est iustitiae, ejus erubescere exemplo vivere, qui nostram iniustitiam non erubuit sustinere. Deinde si aequo animo pensamus id ipsum quo nobis quis detrahere videtur injuste, laudari nos potius quam accusari probamur. Nam quid aliud faciunt, cum vera de sanctis dicunt: nisi ut ea dicant quae facimus, jejunos, abstinentes, sobrios: qui jam delicias non delectamur & epulas, qui divitias spernimus, & pretiosis non gloriamur in vestibus. Qui auri cupiditate minime captivamur, qui non adipiscimur argentum, & quaecumque humana vanitas videtur complecti, contemnimus. Nullus hic confusionis est locus, nullus verecundiae aditus. Illi magis erubescere debent atque confundi, qui ea quae sanctis displicent concupiscunt.

Erubescant igitur ebriosi, voraces, iniusti, raptores, adulteri, & quicumque suis gloriantur in malis, quos gehennae ignis expectat: & quibus supplicia praeparantur aeterna. Facientes autem Domini voluntatem, confundi non debent: in quibus nulla confusionis sunt opera. O quam indignum est atque praeposterum, ut iusti confundantur in bonis, & peccatores gloriantur in malis. Videat ergo anima Deo devota, ne insipientium risus eam, aut stultorum hominum vanissimus sermo confundat, & a suo proposito retrahat: in quo magis per dies singulos proficere debet in melius. Videat ne quis a timore Christi se revocet, ne quis ab ejus dilectione divellat, propter quem omnem saeculi gloriam pompamque contempsit, cui nihil dignum penitentiae comparavit, quem parentibus filii, quem liberis patres, quem conjugis praesertim continentem.

Crescat in nobis quotidie amor Christi, crescat fides, C c iij

quia magna nos pro Dei amore merces expectat: tantum ne ab ejus cultura, vel opere semel devota mens se retrahat, ne ei dicatur: Habeo adversum te pauca, quod charitatem priorem reliquisti. Unde certum est, non hominibus placendum, sed Christo: nec humanam laudem queri debere, sed divinam. Quid nobis prodest, si illi nos laudent, quibus placere peccatum est? Quidve obest, si vituperent hi, quorum non plus vituperatio prodest, quam obest laudatio? Audiamus magis quid ille vas electionis doctor gentium dicat: & quo nos ne hominibus placere vellemus, hortetur exemplo. Si hominibus, inquit, placere vellem, Christi servus non essem. Unde nulli dubium est, eos Christo servire non posse, qui hominibus optant potius quam Christo placere.

Contenti ergo interim simus hominibus displicere, tantum ut Christo placeamus. Nec eorum laudibus delectemur, qui non alios quam sibi similes laudant. Nos potius laudent Prophetæ & Apostoli, laudet in Evangelio suo Christus. Tunc erimus vere felices: si à talibus laudari digni fuerimus. Omnium enim horum voce laudabimur: si quæcumque Dominus per Apostolos vel Prophetas videtur præcepisse, servaverimus.

Nobis igitur detrahentibus cunctis & vituperantibus universis simus sobrii, sancti, humiles, & pudici, & Deum semper fidei corde precemur: ut ipse semper in nostra mente sit, & lux ejus nostro semper in pectore, ut possimus prophetica loqui voce: Pro eo ut me diligenter, detrahebant mihi: ego autem orabam pro eis. Et alibi: Humiliavi in jejunio animam meam, & factum est mihi in opprobrium. Et postui vestimentum meum cilicium, & factus sum illis in parabolam. Et iterum: Genita mea infirmata sunt jejunio, & infirmata est caro mea propter oleum. Et ego factus sum in opprobrium illis: viderunt me & moverunt capita sua. Adjuva me Domine Deus meus. Vides ergo omnes Prophetas & sanctos propter hoc semper hominum sublationes pertulisse, quia Deo vellent fideliter servire. Hoc & Apostolus ait: Fidelis sermo. In hoc enim laboramus & maledicimur, quia speramus in Deum vivum, qui est salvator omnium, maxime fidelium.

Quid plura? nisi ut sæpe jam diximus: Cursum quem in timore Dei cæpimus, consummemus. Simus cæteris in amore Dei forma: custodientes ne quis in nobis aliquid scurrilitatis reprehendat aut vanitatis, sed magis quicquid est gravitatis & modestiæ: quia Christiani vita omnibus in speculo posita est. Qui etiam si quippiam citabaverit, jam cecidisse jactatur, & amplius etiam dicitur quam videtur. Simus ergo sapientes, graves, quieti; nunquam vanitatem, nunquam opera hominum lingua nostra loquatur, sed sine intermissione legem Dei nostri meditetur. Tunc si quis extiterit suæ salutis inimicus, qui subsannet & detrahat & derideat: hæc non solum non metuamus, sed potius gaudeamus.

Et hinc nos aliquatenus consolemur, si mereamur odio magis sæculi vivere, quam Christi. Caveamus quoque ambulare indecenter & inquiete, sicut & sanctus Apostolus monet, dicens: Rogo autem vos ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundum traditionem, quam acceperunt à nobis. Cum hæc à nobis omnia omnino nostra virtute fuerint custodita: quicumque putaverit derogandum nobis, prophetica simul sententiæ memores, per quam Dominus sui nominis causa tribulatos hortatur, dicens: Et tu fili hominis ne timearis eos, neque paveas à facie eorum, quoniam insipientes & convenient adversus te. In gyro & in medio scorpionum tu habitas, verba eorum ne timearis, & à facie eorum ne paveas. Et alibi dicit: Audite me qui nostis iudicium, popule meus. in quorum corde lex mea est: Nolite timere opprobria hominum, & blasphemias eorum ne metuatis: quia sicut vestimentum, ita per tempus deficient: & ut lanam, comedet eos tinea: Justitia autem mea in æternum manet. Salutare verò meum in sæculum sæculi. Servandum præ omnibus: ne alterius laudem velimus servare, quam Christi: ut & nos cum Propheta possimus dicere: Apud te laus mihi in Ecclesia magna. Et iterum: Tanquam prodigium factus sum multis: & tu adjutor fortis. Et iterum: Maledicent illi, & tu benedices. Qui insurgunt in me, confundantur: servus autem tuus labatur in te.

Hæc ad consolationem in Dei timore, devotis mentibus, prout ingenii tenuitas potuit profectus sum breviter. Nunc

supereit ut aliquid amplius faciat mens devota, quam nostra parvitas sufficit admonere. Salute omnes qui diligunt Dominum nostrum Jesum Christum: qui cum Patre omnipotente sit laus, virtus & gloria cum Spiritu sancto, & nunc & semper & in omnia sæcula sæculorum. Amen.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Quis non rideat hunc sermonem? In ipsa statim salutatione addidit Hieronymo patris nomen. Nec hoc contentus, Sophronium adiecit, irritavi opinor, ne non haberet tria nomina, cum ipse Hieronymus nunquam se nisi simplici nomine notet: in Catalogo, propter historia fidem, presbyteri tantum titulum addens: nonnunquam modestia causa peccatoris. Patris nomen & patriam indicavit duntaxat, non usurpat. Deinde affinxit Oceani vocabulum, quod ad hunc extent quedam ab Hieronymo scripta, ut ne dicam interim, totam salutationis figuram alienam esse ab Hieronymi consuetudine. Tum autem quam venuste rem aggreditur: Deprecatus es, inquit, ut tibi breviter exponerem, qualiter clerici debeant vitare in hac vita mortalium: Jam illud quod sequitur, quam convenienter coheret cum superioribus. Hinc ne plerique maledictis æmuli præstolantur, quia non sileo viritatem. Rursum illud jam disputationis caput, quam dextrè atroxuit: Tamen mihi charissime ab Apostolo sumamus exordium, qui ait. Quis non statim sentiat hunc scriptorem, ut liberè quod sentio dicam, aut temulentum fuisse, aut febri laborasse? Atque hujus elegantia totus est sermo reliquus, infans, incompotius, insulsus, diffuens, sordidissimis verborum portentis scærens: quod genus sunt illa, meliorare, secretaliter. Nam agapete Græco vocabulo, quod è divo Hieronymo sublegit, mirè sibi placuit, planè futurum ratus, propter unam hanc voculam neminem dubitaturum, quin hæc ipse suis articulis scripsisset Hieronymus. Adde his, quod tam reverenter citat Sulpitium, qui divi Martini vitam conscripsit. Atque is vidit quidem divum Hieronymum, sed senem juvenis. Nec hujus ullam facit mentionem in Catalogo, nec is Hieronymo nos, recentiores scriptores præsertim Latinos, tanta cum reverentia citare. Sed quid opus argumentis? Quisquis hunc sermonis characterem non potest ab Hieronymiano scernere, is nec a sinu ab equo distinguet. Proinde Epistola hæc pro suo merito tractata fuit à librariis, qui eam depravatissime scriptam, depravatius transcripserunt. Et quemadmodum ille sibi permisit scribere quicquid in buccam veniret, ita hi sibi permisissent scribere quicquid in calamus incidere, chartis illinere.

AD OCEANUM DE VITA clericorum.

SOPHRONIUS Eusebius Hieronymus Oceano suo salutem. Deprecatus es, ut tibi breviter exponerem, qualiter clerici debeant vitare in hac vita mortalium. Hinc me plerique maledictis æmuli præstolantur, quia non sileo veritatem: tamen mihi charissime, ab Apostolo sumamus exordium, qui ait: Humanus sermo & omni acceptione dignus. Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, pudicum, benignum, ornatum, hospitem, docibilem, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non vinolentum, domui suæ qui bene præest: & reliqua. Totum comprehendit esse cavendum: cum irreprehensibilem ponit.

Quomodo igitur alterum reprehendet, cum ipse qui accepit potestatem ut doceat, sit reprehensibilis? Quia vita Episcopi, forma debet esse clericorum. Ex Episcopo gradus cæteri clericorum condiscunt quomodo debeant vivere in hac vita mortali. Seiplos imitabiles debent proponere sacerdotes: ut alii juniores, gradus humiles consecuti, vita & testimonio sacerdotum possint exurgere. Præcipue illud reor attentius tibi esse providendum: quia prima tentamenta sunt clericorum, mulierum frequentes accessus: iste sexus reprehensibiles exhibet clericos. Quid tibi revera cum feminis, qui ad altare cum Domino fabularis? Te cuncti in publico, te in agro rustici, aratores ac vinitores quotidie graviter lacerabant, si contra dispositum fidei, cum feminis habitare contendis. Et quia, ut arbitror, concupiscis irreprehensibilis inveniri, testimonio bono utere. Nunquid in choro Apostolorum feminae affuerunt? Prohibe tecum virgines morari, etiam quæ de genere tuo sunt. Dilige eas,

exterius ordina, frequenter visita junctus obsequio clericorum: ne dum secretaliter ac solus ingrederis, macules testimonium tuum.

Illud etiam adjiciendum est: quia si uxorem duceres, lex te non prohiberet habitare cum conserva. Cum uxoris enim consensu ejusmodi ad regimen sacerdotii promoventur: maxime cum Apostoli Epistola præceptum hoc habeat: Unius uxoris virum ad honorem clericatus eligendum. Te verò non ita salutaria præcepta constringunt. Aliter conjugati, aliter virgines admonent Ecclesiastici onus subire ministerii. Fæminarum cum clericis nullo pacto conjuncta præcipitur conversatio. Janua diaboli, via iniquitatis, scorpionum percussio, nocivumque genus est femina: cum proximat, stimulat, incendit ignem. Flammihero igne percuit femina conscientiam pariter habitantis: exuritque fundamenta montium. Ego judico, si cum viris feminae habitent, viscarium non deicit diaboli: ex eis aucupatus est ab initio peccatum. Ferreas mentes libido domat. Si alligaverit quis ignem in sinu suo, vestimenta ejus non comburentur? Aut si quis ambulaverit super carbones ignis, pedes suos non comburet?

Mihi crede, non potest toto corde cum Domino habitare, qui femininarum accessibus copulatur. Sed dicis: qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Bene & arguè. Sed oportet te testimonium bonum habere ex his qui foris sunt. Licet coram Deo rectè incedas: tamen coram hominibus bona providenda sunt: quia & astutiores sunt filii lucis filii tenebrarum. Cum ergo hoc genus à te non amputatur: das reprehendentibus te locum, ipse te detrahentium moribus tradidisti, si agapetorum consortium non dimiseris. Benignus es, gaudeo: pudicus, falsum est. Si aliquis senserit clericum habitare cum feminis, non credit eum esse castum. Si pudicitiam queris: quare habitas cum feminis? Fæminam quam bene videris conversantem, mente dilige, non corporali frequentes ornatu. Non vestis tenera clericum facit, aut sacerdotem: sed casta mentis intentio. Hæc enim devotionem honoris in te custodit. Honorem quidem gloriosum, boni operis fama conservat. Sacerdotes quippe decet, vel cæteros clericorum gradus, ut supra dictum est, à feminis segregari.

Si igitur generis gratia judicas eadem nullo pacto dimittere: memento Thamar, quod ab Amnon fratre suo corrupta sit. Idipsum persequor dilectissime: ubi unius est tabernaculi conversatio: carnis non facile tollitur delectatio. De duobus enim quod unus desiderat: etsi loqui non potest, tentatur tamen. Remotio igitur viri, castitatis collocat arma: construit in melioribus castra: pudoris honorem consolatur. Potuit enim & Maria Mater Domini de choro Apostolorum non discedere, si liceret. Tecla post tentationem passionis Antiochie, à Paulo prohibetur pariter pergere. Nemo miles cum uxore pergit ad bellum.

Non invidio charitati tue: sit tibi cum castis virginibus longava dilectio. Tunc in bono meritum collocabis, & famam meliorabis, si congregationes constituis puellarum: pulchre censo in hebdomada secunda visitatione ad benedicendum congregationem venias: sed non solus, ne rumigerruli linguis te lacerantibus maculent. Alienam enim cupiunt vicini discutere vitam, non suam. Propterea dignè accipe meorum præcepta verborum: & monita humilitatis, quæ fraterno affectu calamo imperante expressimus, dulciter lege.

Jam verò ut reprehensibilis divini altaris non sit sacerdos: pauca de reliquis Apostoli testimoniiis quantum Dominus donat, exponam. Sufficiant superiores causæ, quæ dictæ sunt. Verùm ne aliquis minus intelligens ad Episcopos tantum sentiat Apostolum fuisse locutum: quid de diaconibus ad Timotheum præceptum sit: quid de presbyteris ad Titum, commemorare delectat? Sed prætereundum non est superiorem explanare sententiam. Unius uxoris virum, & nova & vetus præcepto sacerdotem censuit eligendum: quia digamos ad ministerium plerique Episcopi applicuerunt; sicque asserunt, concubina fuit illa, hæc uxor, quasi non eadem sint commercia fœditatis in illa, quæ in hac exercentur, quæ uxor asseritur.

An quia conjugii tabulas non fecit, concupiscentia aliena non fuit? Nullo pacto digamos, vel concubinarum catenis insertos, decet subire sacerdotii ministerium. In Levitico scriptum est ac præfinitum, quales eligi debeant sacerdotes,

sicut habes: Et dixit Dominus ad Moysen: Sacerdos uxorem accipiat virginem de semine patrum suorum. Vidam verò aut destitutam, aut à vivo marito derelictam, non accipiat. Bene audivi præcipiente Domino Moysi, quia nec uxor debet sacerdoti digama convenire: ne honorem polluat sacerdotii. Sicut unius uxoris virum, sic unius viri mandat uxorem.

Si ergo clericus monogamus fuerit, & uxor ejus digama, noli eum ministerio applicare. Digamam enim duxit uxorem. Hæc Tito præcepta idem Apostolus de ordinandis clericis dedit. Et quia jam liber finem expectat: ad id redeamus unde digressi sumus. Nec si duæ vel tres pariter Dei ancilla morentur, solum ad eas ingredi convenit sacerdotem. Si quis hæc præcepta non observaverit: hostis est animæ suæ.

Quod si post monita nostra aliquis clericus agapetas amplius quæsierit amare quam Christum, secundum synodalem regulam conveniatur: & præcepta patrum in Nicea definita ei legantur. Jam verò si conventus fugerit prædicta & reliquerit: consecuti sumus maximum lucrum. Alioquin si neglexerit, talis ab Ecclesia Christi anathematizandus est. Germanant enim feminae spinas cum viris habitantes: & arcana mentium acuto mucrone percutiunt. Proh nefas: dolor est dicere, sed præterire non decet: Christo illæ nubere voverunt, non clericis.

Unde sine nuptiis genus novum uxorum: Et hoc ad nos quid pertinet, quod infamare non cessamus? A machera cessemus. Bonus honor est in Ecclesia, si à consortio virorum feminae sint longè. Monachum vel clericum solitudo facit, non publicum. Quid te virginali delectat alloquium: Cur sanctimoniales contra fidem frequentas in Ecclesia, vel in ipso publico? Si eos quos diligenter viderint, ridentibus oculis salutationis tenera verba producant. Deinde cum salutarerint: si eas Dei viros præterire celerius viderint: contemptores suos judicant & irascuntur. Ordinatur deinde deserta satisfactio: post satisfactionem prandium, quasi nova læticia disponitur. Inter pocula improprietate verba contemptus: ille verò lamentati se simulat, quasi peccati genus inducens. Lege quia talis debet esse solitarius, qualem Jeremias esse descripsit. Ait enim: Sedebit solitarius & tacebit: quia levavit se super se. Bonum est viro cum levaverit jugum ab adolescentia sua. Et quia Jesu relictiis Apostolis, solus ibat orare. Mariam quoque in penetralibus angelus solum invenit, non cum agapeta loquentem: & illa virilem introitum trepidavit. Tu quæ fornax es malitiæ, quid à viro desideras frequentius saluari?

An nescis quia dupliciter famam perdis: tuam simul & clerici: cujus vita Ecclesia Christi debet ornari. Inordinata consuetudo est, & delicati sermonis fabulosa calamitas. Sed si hospitalitatem cupis habere: habes tuas sorores, illæ apud te in domum tuam vocari debent non clerici. Erit ad ædificationem tuam sancta virgo quod dixerò: In beatissimi Martini vita legimus commemorasse Sulpitium, quod transiens sanctus Martinus, quandam virginem moribus & castitate præcellens, cupiens visitare: illa noluit: sed xenium misit ei: ac per fenestram respiciens, ait sancto viro: Ibi pater sancte ora: quia à viro nunquam sum visitata. Gratiæ egit Deo sanctus Martinus: quod talibus imbuta moribus, castam custodierit voluntatem: & benedicens eam, abiit latus.

Hucusque sufficiat de feminis dictum. Consummata quippe virginum causa, transeamus ad reliqua. Hospitem præcepit Apostolus clericum ordinandum. Hoc præcepto pater Abraham & Loth angelos susceperunt: quia hospitalitatem inter cæteras dilexerunt virtutes. Sic & Onesiphorus Paulum doctrinæ fontem susceperit. Hæc imitationes sint vestra: & ne finatis incolam præterire, qui apud vos panem non comedit. Sequitur. Non percussorem. Nec enim pugilem describit Apostolus: qui conscientias non percussat singulorum, sed modestum: & reliqua. Domum suam bene regentem: per quam horribile erit, si domui clericum detraharit. Lædet sacerdotis opinionem in plebe, quando de proximis ejus male loquitur populus. Super omnia hæc præcepit clericis boni testimonii Apostolus, fundamenta componere: ut bonorum operum testificatio, casto confirmetur affectu.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Clarius est quam ut admoneri debeat hanc Epistolam ejus.